

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/2/2019
Identifikačné číslo spisu: 1017200994
Dátum vydania rozhodnutia: 26.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1017200994.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: W.. Q. N., bytom T. Č.. XXX/X, T. (predtým L. Y. XX, J.), proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, č. j. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2017/5359-0008 Km zo dňa 18.05.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č. k. 6Sa/50/2017-44, zo dňa 19.09.2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Sťažovateľovi náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom súdu v Bratislave, č. k. 6Sa/50/2017-44, zo dňa 19.09.2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. j. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2017/5359-0008 Km zo dňa 18.05.2017, ktorým zmenil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, odbor sociálnych vecí a rodiny, Oddelenie hmotnej núdze, náhradného výživného a štátnych sociálnych dávok č. BA2/OHNNVaŠSD/HN BA I-V/SOC/2017/92438-27 zo dňa 17.02.2017 tak, že žalobcovi podľa ustanovenia § 25 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 417/2013 Z. z.“) uložil povinnosť vrátiť pomoc v hmotnej núdzi vo vyššej sume ako mu patrila za obdobie od 01.04.2016 do 30.06.2016, a to v sume vo výške 386,80 Eur do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia žalovanému.

2. Krajský súd z listinných dôkazov založených v súdnom spise a v administratívnom spise žalovaného zistil, že žalobcovi bola za obdobie od 01.04.2016 do 30.06.2016 vyplatená pomoc v hmotnej núdzi v celkovej sume 415,60 Eur (za mesiac apríl 2016 v sume 111,40 Eur a za mesiace máj 2016 a jún 2016 v sume 152,10 Eur mesačne). Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredia, zo dňa 08.07.2016, doručeného žalovanému dňa 05.08.2016, vyplýva, že žalobcovi bol priznaný od 03.03.2016 invalidný dôchodok vo výške 183,60 Eur mesačne v dôsledku poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť

o 45 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Z oznámenia o výplate dôchodku vyplýva, že za obdobie od 03.03.2016 do 13.08.2016, bol žalobcovi poukázaný invalidný dôchodok v sume 985,33 Eur na účet. Túto skutočnosť potvrdil žalobca e-mailom zo dňa 05.08.2016, v ktorom uviedol, že dňa 14.07.2016 mu bol poukázaný na účet doplatok invalidného dôchodku v sume 985,33 Eur. Sociálna poisťovňa začala žalobcovi vyplácať invalidný dôchodok od 14.08.2016, t. j. vždy 14. dňa v kalendárnom mesiaci.

3. Krajský súd vychádzal pri preskúmaní zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného z ustanovení § 4 ods. 1 zákona, § 4 ods. 3 písm. c/ č. 417/2013 Z. z.. V danom prípade, mala domácnosť žalobcu v mesiacoch apríl 2016 až jún 2016 nárok na dávku v sume 61,60 Eur, na ochranný príspevok v sume 34,69 Eur a príspevok na bývanie v sume 55,80 Eur, a teda celkový úhrn súm nárokov pre domácnosť žalobcu v mesiacoch apríl 2016 až jún 2016 bol v sume 152,09 Eur mesačne. Príjem žalobcu na účely posudzovania hmotnej núdze bol v mesiaci apríl 2016 vo výške 178,40 Eur mesačne (invalidný dôchodok v sume 183,60 Eur znížený o 25 % podľa ustanovenia § 4 ods. 3 písm. c/ zákona č. 417/2013 Z. z., t. j. v sume 137,70 Eur a vyplatené nemocenské dávky v sume 40,00 Eur) a výška pomoci v hmotnej núdzi bola určená podľa ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., t. j. ako rozdiel medzi úhrnom súm nárokov - t. j. vo výške 152,09 Eur a úhrnom súm príjmov, t. j. vo výške 178,40 Eur. Príjem žalobcu na účely posudzovania hmotnej núdze bol v mesiacoch máj 2016 a jún 2016 vo výške 137,70 Eur mesačne (invalidný dôchodok vo výške 183,60 Eur znížený o 25 % podľa § 4 ods. 3 písm. c/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi, t. j. vo výške 137,70 Eur) a výška pomoci v hmotnej núdzi sa v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., bola určená ako rozdiel medzi úhrnom súm nárokov, t. j. v sume 152,09 Eur a úhrnom súm príjmov, t. j. v sume 137,70 Eur. Krajský súd mal preukázané, že žalobcovi bola za obdobie od 01.04.2016 do 30.06.2016 vyplatená pomoc v hmotnej núdzi v celkovej sume 415,60 Eur (za mesiac apríl 2016 v sume 111,40 Eur a za mesiace máj 2016 a jún 2016 v sume 152,10 Eur mesačne).

4. Na základe zisteného skutkového stavu krajský súd dospel k názoru, že po priznaní invalidného dôchodku žalobcovi došlo k zmene jeho pomerov z hľadiska jeho príjmov, čo možno považovať za rozhodnú skutočnosť, ktorá mala vplyv na výšku poskytovanej pomoci v hmotnej núdzi.

5. Na základe vyššie uvedeného žalobcovi v mesiaci apríl 2016 dávka pomoci v hmotnej núdzi nepatrila a za mesiace máj 2016 a jún 2016 patrila iba vo výške 14,40 Eur mesačne, pretože po započítaní invalidného dôchodku a nemocenských dávok do úhrnu príjmov žalobcu bol úhrn súm jeho príjmov vyšší ako úhrn súm nárokov vyplatených žalobcovi. Žalobcovi preto vznikla povinnosť vrátiť pomoc v hmotnej núdzi v celkovej sume 386,80 Eur. Žalovaný preto postupoval v súlade s ustanovením § 25 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z., v zmysle ktorého, fyzická osoba je povinná vrátiť pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok alebo ich časť poskytnuté neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili. Krajský súd zároveň konštatoval, že námietka žalobcu, že žalovaný započítal do úhrnu príjmov za obdobie od 01.04.2016 do 30.06.2016 aj jednorazovou dávkou vyplatený invalidný dôchodok, ktorý mu bol priznaný rozhodnutím dňa 08.07.2016 a vyplatený spätne od 03.03.2016, a to dňa 17.07.2016, ako aj námietka, že v období vyplácania pomoci v hmotnej núdzi, t. j. od 01.04.2016 do 30.06.2016 nemal žiadny iný príjem, a teda splnil podmienky tohto nároku od 01.04.2016 do 30.06.2016, nemá oporu v zákone, nakoľko sa u žalobcu v danom období, t. j. od 01.04.2016 do 30.06.2016 zmenili skutočnosti rozhodujúce na nárok na pomoc v hmotnej núdzi, a to priznanie invalidného dôchodku od 03.03.2016, čo malo vplyv na úhrnný príjem žalobcu.

6. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovaného, vrátane postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, je v súlade so zákonom, pretože má oporu vo vykonanom dokazovaní a v náležite zistenom skutkovom stave, ktorý bol správne právne posúdený, preto žalobu ako nedôvodnú podľa ustanovenia § 190 SSP zamietol.

7. Voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal žalobca (ďalej aj „sťažovateľ“) v zákonom určenej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu uvedeného v ustanovení § 440k ods. 1 písm. g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

8. Po popise žalobných dôvodov a svojich predchádzajúcich vyjadrení k veci, dôvodov rozhodnutia správneho súdu uviedol, že nesúhlasí s právnym posúdením veci krajským súdom. Podľa jeho názoru sa súd nevysporiadal s námietkou, že zmena skutočností rozhodujúcich pre nárok na pomoc v hmotnej núdzi, teda úhrnný príjem žalobcu, nastala nie po priznaní invalidného dôchodku od 03.03.2016 ale dňom vydania rozhodnutia o jeho priznaní, 08.07.2016, ktoré bolo žalobcovi doručené v mesiaci august 2016. Z tejto skutočnosti je zrejmé, že žalovaný v čase od 01.04.2016 do 30.06.2016 spĺňal podmienku priznania a poukazovania dávok pomoci v hmotnej núdzi. Zmena rozhodujúcich skutočností nastala až dňom vyplatenia invalidného dôchodku, v júli 2016. Právne posúdenie týchto námietok v rozsudku absentuje. Podľa jeho názoru, účelom pomoci v hmotnej núdzi je poskytnúť pomoc počas celého času, keď je osoba v stave hmotnej núdze bez ohľadu na to, že v budúcnosti môže nastať zmena rozhodujúcich skutočností a táto pomoc nemôže byť pre prípad takejto zmeny spätne odňatá alebo znížená. Prípad žalobcu nespadá pod úpravu § 25 ods. 6 zákona, pretože až do vydania rozhodnutia o priznaní invalidného dôchodku (08.07.2016) nemal iný príjem a spĺňal podmienky na pomoc v hmotnej núdzi v plnej priznanej sume. Existencia právnej istoty garantovaná Ústavou Slovenskej republiky nemôže byť ohrozená a porušená spätne zmenou rozhodujúcich skutočností.

9. V danom prípade došlo aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pričom Krajský súd v Bratislave nevyhotovil ani rozsudok v zákonom určenej lehote.

10. Sťažovateľ navrhol, aby kasačný súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave, vec mu vrátil na ďalšie konanie a sťažovateľovi priznal náhradu trov konania a kasačného konania v plnej výške.

11. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že krajský súd podrobne odôvodnil, na základe akých skutočností dospel k prijatému záveru. Svoj názor konštatoval v bode 37. rozsudku, ktorému predchádzalo podrobné zdôvodnenie. Žalovaný poukázal na body 36. a 38. rozsudku, v rámci ktorých sa, podľa jeho názoru, správny súd riadne vysporiadal s námietkami žalobcu.

12. Žalovaný navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol podľa § 461 SSP.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, preskúmal vec v rozsahu kasačnej sťažnosti bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

14. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

15. Sporným vo veci bolo posúdenie nároku žalobcu na pomoc v hmotnej núdzi za obdobie apríl 2016 a v akej výške mu patrila pomoc v hmotnej núdzi za mesiace máj a jún 2016 v súvislosti s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ktorá sťažovateľovi rozhodnutím zo dňa 08.07.2016 spätne priznala invalidný dôchodok od 03.03.2016.

16. Podľa čl. 39 ods. 2 a 3 Ústavy SR každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok. Podrobnosti o právach podľa odsekov 1 a 2 ustanoví zákon.

17. Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., nárok na pomoc v hmotnej núdzi vzniká fyzickej osobe v hmotnej núdzi, ak spĺňa podmienky ustanovené v § 10 až 14 a úhrn súm uvedených v § 10 ods. 2 a 3, § 11 ods. 2, § 12 ods. 2, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 2 je vyšší ako úhrn súm príjmu podľa § 4. Nárok na pomoc v hmotnej núdzi vzniká najskôr v kalendárnom mesiaci, v ktorom sa tento nárok uplatnil.

18. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., suma pomoci v hmotnej núdzi sa určí ako rozdiel medzi úhrnom súm uvedených v § 10 ods. 2 a 3, § 11 ods. 2, § 12 ods. 2, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 2 a úhrnom súm príjmu podľa § 4.

19. Podľa § 18 ods. 5 zákona č. 417/2013 Z. z., pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok sa poskytujú najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom boli splnené podmienky nároku na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku.

20. Podľa § 20 zákona č. 417/2013 Z. z., nárok na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku vzniká splnením podmienok pre vznik nároku a uplatnením nároku.

21. Podľa § 22 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z., na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní okrem § 18 ods. 3, § 33 ods. 2, § 60, § 62 až 68 všeobecného predpisu o správnom konaní, ak v odseku 3, § 19 ods. 1 a v § 28 ods. 2 písm. a/ nie je ustanovené inak.

22. Podľa § 25 ods. 2 a 3 zákona č. 417/2013 Z. z., pomoc v hmotnej núdzi sa odníme, zvýši alebo zníži a vypláti sa vo vyššej sume alebo v nižšej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na pomoc v hmotnej núdzi. Osobitný príspevok sa odníme, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na osobitný príspevok.

Ak sa zistí, že pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok neboli priznané, hoci sa priznať mali, vyplácali sa v nižšej sume alebo vo vyššej sume, ako patrili, alebo sa priznali neskôr, nárok na pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok sa priznajú v sume ako patrili odo dňa, od ktorého mali byť priznané.

23. Podľa § 25 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. fyzická osoba je povinná vrátiť pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok alebo ich časť poskytnuté neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili. Ak fyzická osoba spôsobilá, že sa jej poskytovala alebo poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, osobitný príspevok alebo ich časť neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili, je povinná vrátiť poskytnutú pomoc v hmotnej núdzi, osobitný príspevok alebo ich časť zvýšené o 10 %.

24. V konaní nebolo sporné, že na základe žiadosti zo dňa 26.04.2014 bola sťažovateľovi priznaná pomoc v hmotnej núdzi v sume 111,40 Eur mesačne od 01.04.2014. Taktiež nebolo sporné, že rozhodnutím zo dňa 24.06.2016 mu bola zvýšená pomoc v hmotnej núdzi na sumu 152,10 Eur mesačne od 01.05.2016.

25. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 08.07.2016 vyplýva, že sťažovateľovi bol spätne, od 03.03.2016 priznaný invalidný dôchodok v sume 183,60 Eur mesačne z dôvodu 45 % miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. V konaní takisto nebolo sporné, že na účet sťažovateľa boli vyplatené priznané dávky pomoci v hmotnej núdzi za mesiace, apríl, máj, jún 2016, určené podľa § 15 zákona č. 417/2013 Z. z., v rámci ktorých nebol zohľadnený príjem titulom priznaného invalidného dôchodku. Bolo preukázané, že za obdobie od 03.03.2016 do 13.08.2016, bol dňa 14.07.2016 žalobcovi spätne poukázaný doplatok invalidného dôchodku v sume 985,33Eur.

26. Zo zákonnej úpravy stanovujúcej postup orgánov verejnej správy pri posudzovaní hmotnej núdze občana a poskytovaní dávky v hmotnej núdzi ako i logického posúdenia veci je zrejmé, že nie je možné objektívne zabezpečiť, aby žiadateľovi bola okamžite, v deň vzniku nároku na príslušnú dávku, táto aj poskytnutá. Od vzniku nároku po vydanie rozhodnutia a samotné poskytnutie žiadanej dávky vzniká z objektívnych dôvodov (dodatocné predloženie potrebných dokladov, vykonanie šetrenia, čas na vyhotovenie rozhodnutia a pod.) časový odstup, pričom k vyplácaniu dávok dochádza dodatočne, spätne odo dňa preukázania vzniku hmotnej núdze. Z logiky zákona teda vyplýva, že tak, ako sú priznávané dávky spätne, je možné pristúpiť aj k ich zníženiu, zvýšeniu, či odňatiu spätne, od obdobia, od ktorého došlo k zmene skutočností rozhodujúcich pre poskytovanie dávok. V danom prípade je bez

právneho významu, že v konkrétnom časovom úseku (apríl, máj, jún 2016) sťažovateľ ešte neobdržal rozhodnutie o priznaní invalidného dôchodku ani jeho doplatok za obdobie od 03.03.2016. Invalidný dôchodok bol sťažovateľovi dodatočne doplatený za predmetné mesiace, na základe čoho došlo dodatočne k zmene skutočností rozhodujúcich pre posúdenie nároku na dávku pomoci v hmotnej núdzi v dotknutom období, a preto je povinný alikvotnú časť dávky pomoci v núdzi, prevyšujúcu sumu určenú podľa § 15 zákona č. 417/2013 Z. z. a vyplácanú neprávom, resp. vo vyššej sume ako patrila, dodatočne vrátiť. Keďže sťažovateľovi patril invalidný dôchodok od 03.03.2016, bolo potrebné priznanú sumu invalidného dôchodku za posudzované mesiace apríl až jún 2016 započítať do príjmu domácnosti.

27. Na základe uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná, a že žalovaný rozhodol vo veci v súlade so zákonom a na základe dostatočne zisteného skutkového stavu, krajský súd sa vo svojom rozsudku vysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľa, a preto kasačný súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

28. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 v spojení s § 167 ods. 1 SSP a neúspešnému sťažovateľovi nepriznal náhradu trov kasačného konania.

29. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.